

ÁCSNÉ SZILY ÉVA SZÜLETÉSNAPIJÁRA

I.

Ácsné Szily Éva
(A kép forrása: Facebook)

Hegedű, szolfézs és általános iskolai énektanári diplomáját 1967-ben kapta meg a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Győri tagozatán. 1987 óta tanít iskolánkban. 1996 és 2008 között a vonós tanszak vezetője volt. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem gyakorlatvezető és didaktika–módszertan tanára.

Szakmai továbbképzéseket szervez, valamint bemutató tanításokat tart az ország különböző zeneiskolaiban. Rendszeresen kap felkérést külföldi kurzusok tartására. Hazai és nemzetközi versenyek zsűritagja (Szlovákia, Szerbia, Olaszország). Több éve a hazai „Mesterkurzus” meghívott tanára. A Nemzetközi Fehér Ilona Hegedűversenynek alapítása óta zsűritagja.

Zenei pályára készülő növendékei a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem különleges tehetségű gyermekek számára létrehozott osztályában és zeneművészeti szakközépiskolákban folytatják tanulmányaikat.

Tanári tevékenységének eredményeit Németh László-díjjal (2001), Halász Ferenc-díjjal (2004), Artisjus-díjjal (2011), „Bonis Bona – A nemzet tehetségeiért”-díjjal (2013), Eötvös József-díjjal (2016) és Tóth Aladár-díjjal ismerték el.

(Forrás: tothaladar.hu)

II.

ÁCSNÉ SZILY ÉVA HEGEDŰ HANGSZERES TANÍTÁSMÓDSZERTANI JEGYZET

Hegedű hangszeres tanításmódszertani jegyzet

(Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar Zeneművészeti Intézet,
(2015))

Tartalomjegyzék

A szerkesztő előszava 9

Zenepedagógia 13

Bevezetés 15

Növendékek túlterheltsége 16

A hegedűórák légköre 16

Az előjátzás, a darab bemutatása 17

Mindig ugyanazt tanítjuk 17

A tanár, mint magánember 17

A zenetanítás a nevelés egyik eszköze 18

A növendékek 19

A növendékek aktivizálása 19

A növendékek munkájának eredményei 19

Bizalom a tanár és növendék között 20

A gyakorlás 20

Nyugodt környezet 21

A gyakorlás megtervezése 21

Akaraterő, koncentráció, figyelem 21

A pontosságra nevelés 21

A gyakorlás tempója 21

Metrum – számolás	22
Tanári visszajelzés a gyakorlásra	22
Külső inspirációk a gyakorlásra	22
Szereplés	22
Tanári viselkedés a szereplés és vizsga után	23
A tanár és szülő kapcsolata	23
Tanításmódszertan	25
Elődök – Honnan merítünk?	27
Hogyan adjam a növendékem kezébe a hegedűt és a vonót?	27
Előkészítő játékok hangszer nélkül	27
A hegedű elhelyezése	28
Az első megszólaltatás	29
Bal kar, tenyér, ujjak	29
A jobb kéz – a vonótartás, vonó húrra helyezése, vonóvezetés	30
A vonófogás	30
A vonóvezetés elindítása	30
A kotta olvasása	30
A technikai képzés	31
Hangolás	31
Az ujjak húrra való ejtése – emelése	31
Fekvésjáték – fekvésváltás	32
A vibrato	32
A jobb kéz	33
Húrsíkok – Húrváltás	33
Az etűdök. Mi az etűdök célja?	34
A zenei képzés	35

A lapról játék fejlesztése 36

A terv 36

Óratípusok 36

Néhány gyakorlati útmutató a gyakorláshoz 37

Bibliográfia 39

Nyelvi lektor: Sipos Erzsébet, Kertészné Márky Gabriella

Szakmai lektor: habil. Bánfalvi Béla

Szerkesztő: dr. habil. Vas Bence

Felelős kiadó és vezető: dr. habil. Vas Bence

PTE Művészeti Kar Zeneművészeti Intézet H-7630 Pécs, Zsolnay Vilmos u. 16.

Tipográfia: molnARTamás

TÁMOP-4.1.2.B.2-13/1-2013-0012. számon, a „Szakmai tanárképzés országos módszertani- és képzésfejlesztése” digitális kiadvány

ISBN 978-963-642-766-5 5

III.

„MÉG JÁTSZD EL PÁRSZOR, AZTÁN ÉVA NÉNI SEGÍT!”¹

Ácsné Szily Éva, iskolánk hegedűtanára, 2013 augusztusában megkapta a tehetséggondozásban kiemelkedő munkát végző hazai és határon túli pedagógusok elismerésére alapított „Bonis Bona – A nemzet tehetségeiért” díjat.

Ácsné Szily Éva

¹ Tóth Aladár Hírmondó – Tóth Aladár Zeneiskola kiadványa. (12. évfolyam 1. szám, 2014. január)

– *Melyik a nagyobb kihívás: felnevelni kicsi korától egy növendéket, mint egy palántát, vagy a már felfedezett tehetséget tanítani?*

– Mindegyik kihívás. Az is, aki újonnan jön be, mert lehet, hogy a jövő nagy tehetsége kopogtat nálam. Aki pedig már tanult valahol, nyilván azért kerül hozzám, mert bizalommal vannak irántam a szülők. Az is lehet persze, hogy a szülők túlzott reményeket táplálnak, és akkor azt valahogyan meg kell mondani. De ha a kisgyerek nyitott, érdeklődő, érzékeny, akkor hamar egymásra hangolódunk és tudunk haladni.

– *Híres muzsikuskok, hegedűművészek is hozzád íratják be a gyermekeiket. Nehezebb helyzet az, amikor a családi háttérben is szakemberek állnak?*

– Az eddigi visszajelzések azt mutatják, hogy tisztelettel elfogadják, amit mondok. Hiába ők is jó muzsikuskok, tudják, hogy a lépcsőről lépésre való türelmes foglalkozás vezet eredményre.

– *És ezt a kellő türelmet hogyan teremtetted meg újra és újra ennyi éven keresztül?*

– Amikor elkezdek tanítani, becsukódik körülöttem minden, megszáll a nyugalom és a tisztánlátás. Attól kezdve, hogy belép az ajtón a növendék, látom, milyen „állapotban” van, és tudom, miképpen szóljak hozzá. Abban a pillanatban kreatív leszek.

– *Előfordul, hogy nem alakul ki az egymásra hangolódás, és emiatt „elkallódik” egy tehetséges gyerek?*

– A tehetséges gyerek mellé mindig kell egy tehetséges szülő is, és a tehetséges tanárral együtt alkotott háromszögből alakul ki valami. Olyan szülőre gondolok, aki nem anyagilag tehetős, és nem is zeneileg, hanem szülői mivoltában tehetséges. Aki tudja azt mondani, amikor látja, hogy kínlódik a gyermeke: nem baj, még játszd el párszor, de ha nem megy, majd Éva néni segít. Aki tudja biztatni, hogy mindig kap segítséget, nem kell egyedül ráatalálni a megoldásra. Nyilván egy tehetséges növendék minél előbb szeretné megtalálni a megoldást, és ingerült, ha nem megy – és ez a szülőn csattan. Magam is megéltem ezt a saját gyerekeimmel, hallottam tőlük ezerszer: „anya te nem értesz hozzá” – az én segítségemet elutasították. Mert a szülő, szülő marad a gyerek számára, bármennyire is zeneértő.

– *Nagyon unhatják a gyerekek, hogy a versenyre ugyanazt a darabot hónapokon át kell gyakorolni, és még mindig azt mondja Éva néni, hogy nincs kész. Hogyan lehet inspirálni őket a további gyakorlásra?*

– Ilyenkor úgy alakítom, hogy a növendékeim úgy érezzék: Éva néninek van még egy ötlete, hogyan lehetne még jobb – és ez inspiráló.

– *Kire emlékszel, akit nagy öröm volt tanítani? Milyen kedves pillanatok jutnak eszedbe?*

– A mai napig látom magam előtt például – a ma már 27 éves művész – Kállai Ernőt, ahogy bejött hajdan a zeneiskolába. Nem az iskolai ruhájában jött, mert hát „a hegedűóra ünnep”, amit ő nagyon komolyan vett. Sok gyerekekkel végigéltem a versenyek izgalmát. A sikerek ezer arca, a rengeteg jó érzés is nagyon előttem van. Mindig megkérdem utána a gyerekeket, hogy milyen érzés volt játszani. Általában azt mondják: „nagyon boldog voltam, hogy játszhattam!” Sok növendékemet sikerült ilyen állapotba elvezetnem.

– *Ők az igazán színpadra valók.*

– Igen. A felkészítés nem csak arról szól, hogy technikailag fejlesztem a gyereket, hanem pszichésen is működésbe hozom azokat a csatornákat, amelyek őt magabiztossá teszik. Ezeket a fortélyokat nem feltétlenül tudtam kezdő tanárként, rengeteget olvastam erről, mert úgy éreztem, komplex módon kell a gyerekeket felkészíteni. Ebben például a szülő nem tud jó lenni – ezt a magam példájából is tudom. Tanárként viszont higgadt vagyok. Egy kicsi gyerek mellett állva, a korrepetitorral együtt nekünk kell mindent – a szülőt is – pótolni, és éreztetni vele, hogy bármi lesz is, őt minden körülmények között nagyon szeretjük.

– *Milyen érzés, amikor hosszú évek után el kell engedned egy növendékedet?*

– Amikor a búcsú pillanata van, akkor a gyerekeknek is kell segíteni. Kialakult közöttünk egy szorosra kötött szál, és azzal segítem az elválásban, ha nem köszönünk el egymástól, és nekem már van is ötletem, hogy mikor találkozunk, amikor megmutathatja, hogyan fejlődött. A folytonosság megvan, hiszen a tanárral, akinek átadom, jó a szakmai kapcsolat.

– *Nem haragszol néha azokra a gyerekekre, akik tehetségesek, de lusták? Nem érzed úgy, hogy a te erőfeszítésseddel élnek vissza?*

– Olyankor mély beszélgetésekre van szükség, mert ebben a helyzetben sok ki nem mondott dolog lehet. Elmondom, hogy én hiába adom a tudásom legjavát, nélküle nem jutunk előbbre. A gyermeknek nyilván valami miatt nehéz döntenie, hogy milyen szándékkal akarja folytatni a hegedűtanulást. Biztosítom arról, hogy ha eldöntötte és elmondja, akkor én tudok segíteni abban, hogy ez a szándék körülbelül mennyi munkabefektetést igényel. Ha viszont nem akar a pályára menni, akkor azt őszintén meg kell mondani nekem is és a szüleinek is.

– *Volt-e kezdő tanár korodban nehéz korszakod?*

– Igen. Mindkét gyerekem születése után nagy ambíciókkal mentem vissza tanítani, de abban az iskolában, ahová gyerekként magam is jártam, nem nagyon tudtam az ötleteimet megbeszélni. Akkor úgy láttam helyesnek, hogy kiszálljak a szakmából. Adódott erre lehetőség Tatabányán, ahol akkor mindent a bányászat uralt – az volt a fenntartója a tánckarnak, az énekkarnak, a képzőművész körnek. Ugrin Gábor volt a kórus vezetője, tőle rengeteget tanultam. Játszottam magam is a bányászzenekarban, és én lettem a művészeti együttesek vezetője, fesztiválokat, külföldi turnékat szerveztem – de azért maradt néhány magántanítványom is. Mindig is voltak szervezési ambícióim, és itt kiélhettam magam. De azért az íróasztal mögött is mindig tudtam, hogy az életem végéig biztosan nem ezt szeretném csinálni. Másfél év után elkészöntem, és visszatértem a tanításhoz – egy másik iskolába. Az a másfél év nagyon sokat segített abban, hogy többet lássak az életből. A tanításnak megvan az a veszélye, hogy négy fal közt töltöd el az életedet nyugdíjas korodig, 15 négyzetméteren. Az új helyemen aztán találkoztam azzal az igazgatóval, aki kíváncsi volt az ötleteimre és támogatott.

– *A megfelelő szellemi-szakmai közeg tehát mindenképpen szükséges?*

– Igen, és még valami: merni kell kérdezni. Annak idején, amikor még kezdő voltam, csodáltam egy idősebb kolléganőt, Felvinczi Takács Alice-t, aki nagyszerű szakember és muzsikus volt. Mindig okos dolgokat mondott vizsga után, de soha nem mertem a tanácsát kérni. Talán valami arisztokratikus tartás volt benne, amitől megközelíthetetlennek tűnt. Fiatal korában rendkívüli tehetség volt, tanárnak kicsit távolságtartó. Pestről járt tanítani, és amikor bejelentette, hogy már nem vállalja tovább, én kísértem ki az állomásra. A hangosbemondóba bementék, hogy a vonat másfél órát késik, így a sorstól kaptam időt arra, hogy Alice nénitől megkérdezzem azokat a dolgokat, amiket mindig szerettem volna. Még javában beszélgettünk volna, amikor jött a vonat, és meg kellett szakítanunk. A mai napig őrzöm a levelet, amit ezután kaptam tőle. Több oldalon keresztül írta le az elképzeléseit a tanításról – egy zöldfülű okulására. Tapasztalt tanárként tehát minden fiatal kollégát arra biztatok, hogy merjen kérdezni. Túl kell lépni a félelmeinken, a szégyenen, hogy mennyi mindent nem tudunk. Ezt a szakmát nem lehet az egyetemen megtanulni, csak egy másik kollégától, és a magunk kínján. Én mentortanárként is nehezen vagyok képes csendben maradni az órán, és megállni, hogy ne segítsek a tanárnak és a növendéknek, csak utána mondjam el a meglátásaimat. Ha egy tanár megkeres azzal, hogy „Évi, hozok egy gyereket, hallgasd meg, és mondj valamit”, akkor én boldogan adom át a tapasztalataimat. Amikor a Tóth Aladár Zeneiskolába jöttem, hallottam és láttam Dénes Lászlót tanítani – Oláh Vilmos volt a növendék neve –, és elbűvölt, hogy így is lehet ezt. Szerettem volna tőle

tanulni, és tudtam, hogy ő nem fog hozzám bejönni, hogy megtanítsa, nekem kell ezt kezdeményeznem. Éreztem, hogy megéri feláldozni a szombatjaimat, mert a tudás nyugalmat ad a tanításban. Amikor érzem, hogy van eszközkészletem, az nyugodttá és kreatívvá tesz. Arató Ági, a korrepetitor kollégám szokta kérdezni, amikor együtt próbálunk verseny előtt, ha mondok valamit, amitől tovább tudunk lendülni: „ez most hogy jutott eszedbe?” De nem tudom megmondani – csak úgy jött.

– *Úgy látod, a mostani fiatal tanároknak nehezükre esik segítséget elfogadni? Vagy szégyellnek kérdezni?*

– Nem tudom, de az biztos, hogy nem kell semmit szégyellni. Én például zongoristákhoz is bemegyek néha – rengeteget lehet tanulni. Nem a hangszer a lényeg, hanem a zene. Emlékszem, amikor fiatal tanárként a kezembe adták a munkakönyvemet, és beírták a személyimbe, hogy „zenetanár”, megütköztem ezen, merthogy én hegedűtanár vagyok. Pedig dehogy – zenét tanítok hegedű közvetítésével, vagyis zenetanár vagyok.

Mihalicz Csilla

Hátsó sor ballról jobbra: Ácsné Szily Éva, Hévízi Virág, Sárréti Márton, Arató Ágnes,
Első sor ballról jobbra: Gaál Julianna, Veér Lili

IV.

NEM ÉRT VÉGET A FELADATOM.” ÁCSNÉ SZILY ÉVA TANÍTÁSRÓL, NÖVENDÉKEKRŐL ÉS ZENEKARI MUZSIKÁLÁSRÓL

„Azzal, hogy egy tanítványom letette az alapvizsgát, még nem ért véget a feladatom” Interjú: Ácsné Szily Éva hegedűtanárral (Réfi Zsuzsanna)

(Réfi Zsuzsanna interjúja, Parlando 2017/2.)

V.

[A zene hullámain haladva](#) (29:37)

Ácsné Szily Éva hegedű tanárnő órája (2022. 06. 09.)

Szereplők:

Ácsné Szily Éva, Arató Péterné korrepetítor, Lochmann Léna Sophie 2. osztályos tanuló

Projektvezető: Magyar Margit. Szakmai vezető: J. Dunavölgyi Mária.

Filmtechnika: Kishonti István, Kishonti Balázs, Geda Viktor.

Helyszín: Tóth Aladár Zeneiskola AMI.

Készült: a Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetsége megbízásából, a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával (Budapest 2020–2022.)

VI.

PerfActionist podcast
Dr. Hruska Emese zenepszichológussal

Mai vendégem:
Ácsné Szily Éva
Hegedű- és didaktikatanár

[Ácsné Szily Éva: Ami számomra a tökéletességet jelenti](#) (38:33)

VII.

„Boldogság minden hegedűóra”

Teo Gertler, a tízéves magyar-szlovák kisfiú, aki sorra hozza el a fontos hegedűversenyek nagydíjait, tavaly a Virtuózokban tűnt fel. Sikerei alkalmából tanárával, Ácsné Szily Évával beszélgettünk.

(Fidelio, 2018. november 6.)

Ácsné Szily Éva, a Virtuózok 10. évad határon túli válogatójának ítése volt a Család-barát vendége (5:46)

A jubileumi Virtuózok határon túli válogatójának zsűritagja hangsúlyozta, hogy a műsor nemcsak zenei karriereket indított el, de kézzelfogható hatással van a hazai zeneoktatásra is. „Zenepedagógusként úgy érzem, eredményessége a mai napig tapasztalható. Sok ifjú zenész számol be arról, hogy gyerekként azért vett hangszer a kezébe, mert rajongott a műsorért vagy inspirálta valamelyik versenyző” – tette hozzá a hegedűtanár, aki egyben pótnagymamája is a tehetséges gyerekeknek.